

Af Bjarne Fredberg Knudsen

Christian Knudsen (1889 -1987) Var på Nordfyn en kendt og afholdt håndværker og musiker – altid under betegnelsen Christian”tømrer”. Han var det meste af livet stærkt engageret i udbredelsen af hjemmemusikken. Han hører til kredsen af ”fynske musikanter”, som har gjort den fynske musikglæde og standard kendt viden om.

Peter Stenkløvers børneflokk

Christian blev født i Egense som nr 3 af Peter ”stenkløver” Knudsen´s børneflokk på 11(Anders Peter Knudsen [f.18.5.1857, d.29.4.1942] og Johanne Kathrine Laurine Hansen [f.1866] Knud Peter, Gjerda Marie, Rasmus Christian, Hansigne, Boline, Thorvald, Martin, Otto, Agnes, Ingeborg, Georg og to døde i alt 13 fødsler). De flyttede tidligt fra Egense til et beskedent husmandssted i Ørritslevskov. De kom alle ud at tjene på gårdene da de var omkring 6år, Christian som fårehyrde.

Christian spiller violin. Foto privat eje ca 1910

De var seks brødre som alle blev håndværkere – fem tømrer og den ældste murer; hvor de fem (Knud-Peter [violin/trompet], Thorvald [basun/violin], Otto [tværfløjte /saxofon] og Martin [kontrabas/violin/tuba/saxofon]) tidligt tog musik-uddannelse og siden hele livet spillede sammen til utallige baller og større fester, samt enkeltvis i diverse orkestre på Nordfyn. Siden kom hans søn Åge med på violin og trompet. Christian var stærkt medvirkende til at Åge fik

den fornødne musikuddannelse på Fyns Musikkonservatorium, så han blev kgl. Kapelmusicus og siden koncertmester for 2.violinerne.

Christian "tømrer" Knudsen nr 2 fra venstre spiller trompet. Broderen Knud-Peter Knudsen yderst til højre spiller basun. Marie Christiansen, Gerskov ude til højre. Foto privat eje 1910

Starten på Christians musikliv

Som helt ung fik Christian musik undervisning hos spillemanden og murer Per Clemmensen i Klintebjerg hvor han lærte at spille nogle dansemelodier. Da han var 16 år tog han til Odense og fik musikundervisning hos den dygtige musiker Peder Fjeldrad. Han startede med violinen; men da han under sin soldatertid fra 1911 blev udtaget som regimentsmusikker blev han uddannet som hornist og blev habil på kornet og siden også på både sopran og alttrompet, og hans embrasure holdt sig fint til han var over 80 år. Han lærte sig også at spille på kontrabas; men siden uddannede han sig på cello, som blev hans hovedinstrument, og som han praktiserede til få måneder før sin død. Celloen som han spillede på hele livet var indkøbt i Tyskland en Klingenthal og er bygget i 1700 tallet.

Tømrervirksomheden

Christian begyndte i 1916, som 27 årig i sit selvbyggede hus og værksted hvilket han beboede næsten til sin død, som selvstændig mester og virkede indtil han blev 85 år, og selv derefter fortsatte han med at udføre tømrerarbejde på værkstedet f.eks. lavede han i 1980, som 91 årig, en kvartsvingstrappe med opsnøring og montering, samt vinduer og småreparationer.

Chr. "tømmer" til rejsegilde på sit nybyggeri for Christian Damhave på Bogø. Tømrersvendene er Chr.'s brødre Thorvald og Georg Knudsen. Foto privat eje

Han var kendt som en dygtig og samvittighedsfuld håndværker, der desuden i de første år havde hovedentrepriserne på adskillige nybyggerier ca 300 på Nordfyn. Han var således bygmester ved anlæggelsen af husmandskolonierne omkring Nislev og Ølund, og i mange år havde han tømrerarbejdet på den store Ørritslevgård. Hans aktive og dygtige arbejde førte ham i mange år frem til formandsstolen for Bygningshåndværkerne på Fyns Otterupkreds.

Christian 85 årig entreprenør på rekonstruktion af barndomshjemmet i Ørritslevskov. Foto privat eje 1974

Christian var noget af en livskunster

Christian "tømrer" dirigerer ved et sangerstævne. Foto privat eje

Christian udførte en stor og værdig indsats for hjemmesusikken på Nordfyn, især som formand for Otterup Musikforening. Han var foruden instrumentalist også en dygtig sanger. I midten af 1930'erne var han stifter og derefter leder af "Hessum Sangforening" og senere virkede han som dirigent for sangkoret "Lyren", med hvem han opnåede at fejre 40 års jubilæum i 1953 hvor han stoppede som 65 årig.

Christian "tømrer" dirigerer Hessum sangforening ved Norup Præstegård. Foto privat eje

Christian har siden han var 17år spillet i orkestre, og gik først på pension som professionel musiker da han blev 90år. Han har gennem alle årene haft et tæt samarbejde med Peter "musik" Hansen i Emmelev, og de har sammen været midtpunkt for musiklivet i området. I mange år var Christian fast medlem af Philharmonisk Orkester i Odense under ledelse af Georg Høeberg og initiativtagerne komponisterne Chr. Danning og Kai Senstius, samt i 1918 var han med til dannelsen af Nordfyns Orkesterforening hvor HC Hovendal var formand og med komponisten Chr. Danning som dirigent til orkestrets tre årlige koncerter. I 1933 dannede Peter-"musik" og Christian-"tømrer" Otterup

Musikforening med sit eget Nordfyns Privat-orkester, som havde Fyns Konservatoriums direktør Martin Andersen som dirigent. Et højdepunkt var med Fini Henriques som solist og kontakten med ham sidenhen.

Christian "tømrer" Knudsen, til venstre. Sønnen Aage Knudsen nr.3 siddende. Brødrene Martin Knudsen(bas), Otto Knudsen nr.3 fra venstre og Thorvald Knudsen nr.2 fra højre begge på øverste række. Foto privat eje ca 1934

I 1937 kom forfatteren Ole Winding på besøg og skrev efterfølgende en artikel i Ekstrabladet 29.marts 1937: *"--- Lidt fra Emmelev, i landsbyen Ørritslev, bor en tømrerfamilie, bestående af fem brødre og en søn af en af dem. Disse seks er berømte på hele Fyn. Aage Knudsen, sønnen, er Martin Andersen's yngling, allerede en fremragende violinist. Hos tømrermester Knudsen spiller man Mozarts fine koncerter. Pengene fra værkstedet går ikke til almindeligt borgerligt velvære, men til gode instrumenter. Det er ikke meget i en almindelig tømrers privatliv, som har interesse for offentligheden, men den lille familie i Ørritslev er blevet som et musikalsk arnested for en hel egn. Ingen af familien spiller professionelt, men når høvlene bliver bragt på plads ved fyraftenstid, kommer violinerne og celloen frem, og de store stærke fingre tager varsomt og med virkelig inderlig kærlighed fat på strengene. Det gælder for dette hjem, som for mange andre jævne hjem, hvor musikken er livets indhold, at alle er glade. Der er harmoni og tilfredshed i de små stuer. Luften er klar, som ude over de lyse pilehegn, den er munter af violinerne.*

Disse jævne folk behøver hverken politik eller Oxford for at få tiden til at gå, og for at få indhold i konversationen. Når de står i deres værksted og får tid til en sludder uden for arbejdet, gælder der musikken. Man diskuterer de store klassikers teknik, deres liv, og man glæder sig til at komme sammen med dem igen ved mørkets frembrud. Men det også hos tømrermester Knudsen, at jeg får den mest fornuftige

forklaring på, hvorfor der ikke kommer ret mange til koncerter på Fyn: "- Fynboerne går kun til koncert for selv at musicere".

Christian "tømrer" Knudsen spiller til bryllup i Gerskov. Foto privat eje 1950

Året efter skrev musiklæreren Dr.phil. Povl Hamburger i en kronik i Politiken 27.april 1938: *"--- Ikke langt fra, i Ørritslev, træffer man familien Knudsen. Dens overhoved musikalsk set er tømremester Chr. Knudsen, som er dirigent for Hessum Sangforening. Han har fire brødre, der alle spiller instrument, og en søn Aage, som har givet koncert i København og nu er koncertmester i Det fynske Kemmerorkester. Vi havde lejlighed til at høre en koncert af den nævnte sangforening i Skeby Forsamlingshus, trods regn og kulde, fuldt hus. Man sad på træbænke af tretten centimeters bredde og uden rygstød, en sund kur for blødagtige københavnere, der bestandig jamrer over de dårlige sæder, der hersker i Odd-Fellow-Palæet. Her generer det ingen. I stive to timer sad man der og var med – to store afdelinger danske korsange – lyst og frejdigt klang det, og her imellem Dvoraks F-dur kvartet og en kvartetsats af Tjaikovskij, udført af medlemmer af kammerorkestret. Det tør vel kaldes et program".*

Christian som 95årig underholder til Jette og Bent's bryllup på Fangel kro. Foto privat eje ca 1984

Christian privat

Som en af de ældste i Peter "stenkløver's" børneflokk deltog han i opdragelsen af de mindreårige og således tog han sig af alle de mindre brødre så de både blev oplært som tømrer og fik lært at spille. Han blev genindkaldt som soldat under mobiliseringen 1. august 1914 ved Verdenskrigens udbrud. Efter flere måneders livstruende bughindebetændelse blev han dog tidligt hjemsendt i 1915. Med Kristine Fredberg fik han Aage; men hun døde på deres bryllupsdag af Den spanske Syge efter kun to års ægteskab, da Aage var 1år. Indtil Christian giftede sig med Karoline i 1921, som han nåede at holde guldbryllup med, blev Aage opdraget som den 12. i stenkloverens flok af Christians søster Hansine og den 76 årige mormor Bodil snedker's fra Egense. Efter Karoline's død flyttede hendes søster Mimi sammen med Christian. Christian efterlod sig også to børnebørn Bjarne og Karin-Mette, samt fem oldebørn Hans-Christian, Marlene, Rasmus, Kasper og Cathrine Sørine.

Christian som 90 årig spiller cello på sit tømmerværksted. Foto John Fredy

Referencer:

1. Martin Andersen: Hjemmemusikken og dens udbredelse. Skandinavisk Bogforlag A/S (1984) s 1-254.
2. Martin Andersen: Mit liv i musikken. Skandinavisk Bogforlag A/S (1970) s 1-187
3. Martin Andersen: Krak's Blå Bog
4. Ole Winding: Musik over Fyn. Artikel Ekstrabladet 29.marts 1937
5. Poul Hamburger: Den Fynske Symfoni. Kronik Politiken 27.april 1938
6. Nordfyns Privatorkester – medlemmer 1940-1950
7. Knud Rask, Knud Nielsen: Vi er de glade spillemænd fra Fyn. Artikel Hjemmet nr 36, 1985
8. Frands Johan Ring: Nogle gamle fynske spillemænd s 543-571.
9. Christian Knudsen: Anekdoter fra tur til grænsen 1920
10. Bjarne F Knudsen: Tale til farfar's 90 års fødselsdag 1979
11. Christian Knudsen: Beretning om indkaldelse som soldat 1911 og 1914, og stævneøde med Kristine